

Inhoudstafel

Deel I. Bronnen en beginselen van het recht

J. Boonen

1.	Ontstaan en ontwikkeling van het recht	3
2.	Definitie van het recht	7
2.1.	Een geheel van regels	7
2.2.	Opgesteld, minstens bekrachtigd door de samenleving	7
2.3.	Met als doelstelling: de ordening van de maatschappij	8
2.4.	Het is afdwingbaar	8
3.	Bronnen van het recht.	11
3.1.	Wetgeving	11
3.1.1.	Internationale verdragen	12
3.1.2.	Grondwet	13
3.1.3.	Wet – Decreet – Ordonnantie – Besluiten	13
3.2.	Gewoonte	14
3.3.	Rechtspraak	15
3.4.	Rechtsleer	15
3.5.	Algemene rechtsbeginselen.	16
3.6.	Billijkheid	16
4.	Indeling	17
4.1.	Publiek recht – Privaatrecht.	17
4.2.	Nationaal – Internationaal recht	18
4.3.	Nationaal publiek recht.	18
4.3.1.	Grondwettelijk recht – Staatsrecht	18
4.3.2.	Administratief recht.	18
4.3.3.	Strafrecht en strafprocesrecht	18
4.3.4.	Fiscaal recht en begrotingsrecht	19
4.3.5.	Gerechtelijk recht	19
4.4.	Internationaal publiek recht.	19
4.4.1.	Volkenrecht	19
4.4.2.	Internationaal strafrecht.	19
4.5.	Nationaal privaatrecht	20
4.5.1.	Burgerlijk recht	20
4.5.2.	Handelsrecht.	20
4.6.	Internationaal privaatrecht (IPR).	20
4.7.	Bijzondere gevallen	21
4.7.1.	Arbeidsrecht	21
4.7.2.	Sociale zekerheid.	21
4.7.3.	Economisch recht	21
4.7.4.	Milieurecht – Ruimtelijke ordening.	22

INHOUDSTAFEL

4.7.5. Nieuwe ontwikkelingen	22
--	----

Deel II. De toepassing van het recht

G. Decock: 1; J. Boonen: 2

1.	Rechtshulp en conflictregeling	25
1.1.	Inleiding	25
1.2.	Rechtshulp.	27
1.2.1.	De advocatuur	27
1.2.1.1.	Keuze van de advocaat	27
1.2.1.2.	Het Bureau voor Juridische Bijstand.	28
1.2.1.3.	Het Bureau voor Rechtsbijstand.	29
1.2.2.	Het OCMW	30
1.2.3.	De vakbonden	31
1.2.4.	De mutualiteiten	31
1.2.5.	De verbruikersorganisaties	32
1.2.6.	Wetswinkels en huurdersbonden	32
1.2.7.	Kinderrechtswinkels	33
1.3.	Conflictregeling	33
1.3.1.	De ingebrekestelling	33
1.3.2.	Onderhandelen	34
1.3.3.	Verzoening voor de vrederechter.	35
1.3.4.	Ombudsfuncties	36
1.3.5.	Geschillencommissies en arbitrage.	37
1.3.6.	Bemiddeling	39
2.	Gerechtelijke organisatie en procedure	40
2.1.	De gerechtelijke macht	40
2.1.1.	De gewone rechtbanken.	40
2.1.1.1.	Vredegerecht en politierechtbank	40
2.1.1.2.	Rechtbank van eerste aanleg	41
2.1.1.3.	Het hof van beroep en het arbeidshof.	44
2.1.1.4.	Hof van Assisen	44
2.1.1.5.	Het Hof van Cassatie	46
2.1.2.	De bijzondere rechtbanken.	46
2.1.2.1.	De Raad van State	46
2.1.2.2.	Het Grondwettelijk Hof.	47
2.1.2.3.	Het Rekenhof.	47
2.1.3.	Internationale rechtbanken.	48
2.1.3.1.	Het Benelux Gerechtshof.	48
2.1.3.2.	Het Europees Hof van Justitie	48
2.1.3.3.	Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens.	49
2.1.3.4.	Het Internationaal Gerechtshof – Het Internationaal Strafhof	49
2.2.	De gerechtelijke functies	50
2.2.1.	De raadsheer en de rechter.	50
2.2.2.	De griffier	51

INHOUDSTAFEL

2.2.3.	Het openbaar ministerie.	52
2.2.4.	De advocaat	53
2.2.5.	De gerechtsdeurwaarder.	54
2.2.6.	De notaris	55
2.2.7.	De bemiddelaar.	56
2.2.8.	De arbiter.	57
2.3.	De gerechtelijke procedure.	58
2.3.1.	Inleiding van een zaak	58
2.3.2.	Aanvang van de zaak	59
2.3.3.	Verder verloop	60
2.3.4.	Vonnis	61
2.3.5.	Betekening – Uitvoering.	62
2.3.6.	Kosten procedure en rechtsbijstand.	63

Deel III. Grondrechten

J. Boonen, V. Staelens

1.	Inleiding	67
2.	Bronnen	71
3.	Algemene principes	72
4.	Het gelijkheidsbeginsel	73
5.	De persoonlijke integriteit, vrijheid en veiligheid	75
	5.1. Het recht op leven	75
	5.2. Het recht op persoonlijke vrijheid en veiligheid	75
6.	Het recht op een behoorlijke rechtsbedeling	76
7.	Het recht op eerbiediging van het privéleven en gezinsleven	78
	7.1. Het recht op eerbiediging van het privé- en gezinsleven in algemene zin.	78
	7.2. De onschendbaarheid van de woning	79
	7.3. De onschendbaarheid van het briefgeheim	79
	7.4. De bescherming op het vlak van de persoonsgegevens	80
8.	De intellectuele rechten en vrijheden.	81
	8.1. Vrijheid van mening en meningsuiting	81
	8.2. De vrijheid van drukpers.	82
	8.3. Vrijheid van onderwijs, opvoedingsrecht	82
	8.4. Vrijheid van godsdienst en van filosofische overtuiging	82
	8.5. Vrijheid van vergadering	83
	8.6. Vrijheid van vereniging	84
	8.7. Vrijheid van taal.	84
9.	De economische, sociale en culturele rechten.	85

Deel IV. Staatsrecht

L. Vanmarcke

1.	De staatsinrichting	89
2.	De federale Staat	91
2.1.	Materiële bevoegdheden	91
2.2.	De Koning.	92
2.2.1.	Het staatshoofd.	92
2.2.2.	Intern-publiekrechtelijke statuut van de Koning.	92
2.2.3.	Bij Grondwet aan de Koning toegewezen bevoegdheden	92
2.3.	Het federale Parlement	94
2.3.1.	Samenstelling	94
2.3.1.1.	De Kamer van Volksvertegenwoordigers	94
2.3.1.2.	De Senaat	94
2.3.2.	Structuur	95
2.3.2.1.	Taalgroepen	95
2.3.3.	Federaal kiesrecht; federale normatieve en administratieve kiesregelgeving	96
2.3.3.1.	Passieve en actieve kiesrecht, verplichte en geheime stemming	96
2.3.3.1.1.	Passief kiesrecht; kieslijst	96
2.3.3.1.2.	Actief kiesrecht; kiezerslijst, kiezerskorps	96
2.3.3.1.3.	Verplichte en geheime stemming	96
2.3.3.2.	Overige federale normatieve en administratieve kiesregelgeving	97
2.3.3.2.1.	Stemcijfer, zetelverdeling, kieskringdeler, aanwijzing van de gekozenen, verkiesbaarheidscijfer	97
2.3.4.	Legislatuur, voortijdige ontbinding van het federale Parlement, zitting	97
2.3.4.1.	Legislatuur	97
2.3.4.2.	Voortijdige ontbinding.	97
2.3.4.2.1.	Voortijdige ontbinding door de Koning	97
2.3.4.2.2.	Voortijdige ontbinding van rechtswege.	98
2.3.5.	Bevoegdheden van de Kamer van Volksvertegenwoordigers resp. de Senaat	98
2.3.5.1.	De federale wetgevende bevoegdheid, politieke controle op de federale Regering, overige formele bevoegdheden	98
2.3.5.2.	Bevoegdheidsverdeling tussen de Kamer van Volksvertegenwoordigers en de Senaat	99
2.3.5.2.1.	Gezamenlijke of gelijke bevoegdheden, bicameralisme	99
2.3.5.2.2.	Exclusieve bevoegdheden van de Kamer van Volksvertegenwoordigers	101

2.3.5.2.3.	Exclusieve bevoegdheden van de Senaat . . .	102
2.4.	De federale Regering	102
2.4.1.	Samenstelling en structuur	102
2.4.1.1.	De eerste minister, de vice-eerste ministers, de federale ministers, de federale staatssecretarissen	102
2.4.1.1.1.	De eerste minister	102
2.4.1.1.2.	De vice-eerste ministers	103
2.4.1.1.3.	De federale ministers en federale staatssecretarissen	103
2.4.1.1.4.	Federale ministeries, FOD's en POD's . . .	103
2.4.1.2.	Federale Ministerraad, federale Regeringsraad, Kernkabinet, ministeriële comités	104
2.4.1.2.1.	Federale Ministerraad	104
2.4.1.2.2.	Federale Regeringsraad	104
2.4.1.2.3.	Kernkabinet	105
2.4.1.3.	Commissarissen des Konings, koninklijke commissarissen; federale regeringscommissarissen; federaal regeringssecretaris; ministers van Staat, Kroonraad	105
2.4.1.3.1.	Federale regeringscommissarissen; federaal regeringssecretaris	105
2.4.2.	Werking	105
2.4.2.1.	Collegiaal bestuur	105
2.4.2.2.	Besluitvorming bij consensus	105
2.4.3.	Totstandkoming	106
2.4.3.1.	De "traditionele" regeringsvorming	107
2.4.3.2.	De regeringsvorming na gedwongen regeringsontslag; constructieve motie van wantrouwen, constructieve verwerping van een motie van vertrouwen	109
2.4.4.	Formele bevoegdheden	109
2.4.4.1.	Het wettigheids- of legaliteitsbeginsel	110
2.4.4.1.1.	De algemene betekenis van het wettigheidsbeginsel	110
2.4.4.1.2.	De specifieke betekenis van het wettigheidsbeginsel; interne hiërarchie van de federale rechtsbronnen	110
2.4.4.1.3.	Het rechterlijke wettigheidstoezicht	110
2.4.4.2.	Verordenende bevoegdheid	111
2.4.4.2.1.	De grondwettelijke verordeningsbevoegdheid	111
2.4.4.2.2.	De wettelijke verordeningsbevoegdheid . . .	111
2.4.4.2.3.	Zelfstandige verordenende bevoegdheid . . .	111
2.4.5.	Politieke controle op de federale Regering, andere dan bij wege van moties van vertrouwen en wantrouwen	112
2.4.5.1.	Het vragen- en interpellatierecht; motie van wantrouwen, motie van vertrouwen	112
2.4.5.2.	Het recht van onderzoek	112

2.5. De rechtsbronnen	113
2.5.1. (Wettelijke normering:) de federale wetgevende procedure; de Grondwetgevende procedure	113
2.5.1.1. De federale wetgevende procedure	113
2.5.1.1.1. Toegewezen en residuaire gezamenlijke of gelijke bevoegdheden, exclusieve bevoegdheden	113
2.5.1.1.2. Wetsvoorstel, wetsontwerp, inoverwegingneming, advies van de Raad van State	113
2.5.1.1.3. Behandeling in de parlementaire commissie	114
2.5.1.1.4. Behandeling in de plenaire vergadering, amenderingrecht	114
2.5.1.1.5. Meerderheid, bijzonderemeerderheidswetten	115
2.5.1.1.6. Monocamerale federale wetgevende procedure, volledig bicamerale federale wetgevende procedure, gedeeltelijk bicamerale federale wetgevende procedure; federale parlementaire overlegcommissie.	115
2.5.1.1.7. Communautaire alarmbelprocedure.	116
2.5.1.1.8. Bekrachtiging, afkondiging en bekendmaking	117
2.5.1.2. De procedure van grondwetsherziening	118
2.5.2. (Verordenende uitvoering:) koninklijke en ministeriële besluiten; ministeriële omzendbrieven.	119
2.5.3. Hiërarchie.	120
2.5.3.1. Het federale normatieve of formele wetsbegrip: de Grondwet en de federale wetten	121
2.5.3.2. Het federale materiële wetsbegrip: koninklijke en ministeriële besluiten.	121
3. Gemeenschappen en Gewesten.	123
3.1. Materiële bevoegdheidsverdeling tussen de federale Staat, de Gemeenschappen en de Gewesten	124
3.1.1. Criteria voor bevoegdheidsverdeling <i>ratione materiae</i> tussen de federale Staat, de Gemeenschappen en de Gewesten	124
3.1.1.1. Toegewezen (of voorbehouden resp. gereserveerde) bevoegdheden, residuaire bevoegdheden	124
3.1.1.2. Exclusieve bevoegdheden, concurrerende bevoegdheden	124
3.1.1.2.1. Exclusieve bevoegdheden	124
3.1.1.2.2. Concurrerende bevoegdheden	125
3.1.1.3. Complementaire of accessoire bevoegdheden	126
3.1.1.4. Usurperende bevoegdheden (of “fantombevoegdheden”)	127
3.1.2. De bevoegdheden van de Gemeenschappen	127
3.1.2.1. Ratione materiae.	127
3.1.2.2. Ratione loci	131
3.1.2.2.1. De Vlaamse en de Franse Gemeenschap	131

3.1.3.	Gewestbevoegdheden	133
3.1.3.1.	Ratione materiae	133
3.1.3.2.	Ratione loci	136
3.2.	Instellingen	137
3.2.1.	De deelstaatarlementen	138
3.2.1.1.	Samenstelling	138
3.2.1.2.	Kiesrecht voor de deelstaatarlementen; normatieve en administratieve kiesregelgeving	140
3.2.1.3.	Legislatuurparlement	140
3.2.1.4.	Formele bevoegdheden	140
3.2.1.5.	Werking	142
3.2.1.5.1.	Constitutieve autonomie	142
3.2.1.5.2.	Stemmingen over gemeenschaps- en gewes- taangelegenheden	142
3.2.1.5.3.	Politieke controle op de deelstaatregeringen, constructieve motie van wantrouwen, motie van vertrouwen	143
3.2.2.	De deelstaatregeringen	144
3.2.2.1.	Samenstelling	144
3.2.2.2.	Totstandkoming	144
3.2.2.3.	Formele bevoegdheid	145
3.2.2.4.	Politieke controle op de deelstaatregeringen, construc- tieve motie wantrouwen, motie van vertrouwen	146
3.2.3.	Bijzondere modaliteiten inzake de instellingen in het Brusselse Gewest	146
3.2.3.1.	Bevoegdheden	146
3.2.3.1.1.	Gewestbevoegdheden; het Brusselse Hoofd- stedelijke Parlement, de Brusselse Hoofd- stedelijke Regering	146
3.2.3.1.2.	Gemeenschapsbevoegdheden; de vergaderin- gen en colleges van de Gemeenschapscom- missies	146
3.2.3.1.3.	Agglomeratiebevoegdheden, provinciebe- voegdheden; het Brusselse Hoofdstedelijke Parlement, de Brusselse Hoofdstedelijke Re- gering	149
3.3.	De rechtsbronnen	149
3.3.1.	(Wettelijke normering:) decreten, ordonnances en overige wets- krachtige gemeenschaps- en gewestnormen	149
3.3.2.	(Verordenende uitvoering:) regeringsbesluiten, collegebesluiten .	150
3.3.3.	Hiërarchie	150
3.3.3.1.	Interne hiërarchie	150
3.3.3.2.	Externe hiërarchie	151
4.	De samenwerking tussen de federale Staat, de Gemeenschappen en de Gewesten, en de voorkoming en regeling van conflicten	152
4.1.	Voorkoming en regeling van conflicten	152

INHOUDSTAFEL

4.1.1.	Belangenconflicten	152
5.	Provincies en gemeenten	153
5.1.	Inleiding	153
5.1.1.	Statuut en bevoegdheden	153
5.1.1.1.	Materiële bevoegdheid	153
5.1.1.2.	Formele bevoegdheid	154
5.1.1.3.	Benoeming van de provinciegouverneur resp. burge- meester	154
5.1.1.4.	Rechterlijk wettigheidstoezicht; administratief toezicht	154
5.2.	De gemeente	155
5.2.1.	Materiële bevoegdheden	155
5.2.2.	Instellingen	155
5.2.2.1.	De gemeenteraad	156
5.2.2.1.1.	Samenstelling	156
5.2.2.1.2.	Legislatuur	156
5.2.2.1.3.	Bevoegdheden	156
5.2.2.2.	De burgemeester	157
5.2.2.2.1.	Benoeming en legislatuur	157
5.2.2.2.2.	Bevoegdheden	157
5.2.2.3.	Het college van burgemeester en schepenen	158
5.2.2.3.1.	Samenstelling en legislatuur	158
5.2.2.3.2.	Bevoegdheden	158
5.2.2.4.	De gemeentesecretaris en de adjunct-gemeentesecretaris, de financieel beheerder, het managementteam	159
5.2.3.	Faciliteitengemeenten	159
5.2.3.1.	Taalgebieden	159
5.2.3.2.	Faciliteitengemeenten	160
5.3.	Het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn (OCMW).	160
5.3.1.	Normatieve en administratieve basisregelgeving	160
5.3.2.	Definitie	161
5.3.3.	Organen	161
5.3.3.1.	De raad voor maatschappelijk welzijn	161
5.3.3.2.	Het vast bureau	162
5.3.3.3.	De voorzitter	162
5.3.4.	Personeel	163
5.3.4.1.	De secretaris	163
5.3.4.2.	De ontvanger resp. financieel beheerder	164
5.3.4.3.	De maatschappelijk werker	164

Deel V. Aspecten van het verbintenissenrecht

J. Boonen

1.	Basisbeginselen van het verbintenissenrecht	167
1.1.	De verbintenis: definitie	168
1.2.	Bronnen van verbintenissen	168
1.2.1.	Indeling van de bronnen	168
1.2.2.	Meerzijdige wilsuiting: de overeenkomst of het contract	169
1.2.3.	Eenzijdige wilsuiting	170
1.2.4.	Oneigenlijke contracten	170
1.2.5.	Onrechtmatige daad – misdrijf	171
1.3.	Modaliteiten van verbintenissen	171
1.3.1.	Eigenlijke modaliteiten	171
1.3.2.	Oneigenlijke modaliteiten	171
1.4.	Bewijs van verbintenissen	172
1.4.1.	Algemeen principe	172
1.4.2.	Schriftelijk bewijs	172
1.4.3.	Getuigenbewijs	172
1.4.4.	Vermoedens	172
1.4.5.	Bekentenis	173
1.4.6.	Eed	173
1.4.7.	Moderne technieken	173
1.5.	Uitdoven van verbintenissen	173
1.5.1.	Betaling	173
1.5.2.	Schuldvernieuwing of novatie	174
1.5.3.	Schuldvergelijking of compensatie	174
1.5.4.	Schuldvermenging	174
1.5.5.	Kwijtschelding	174
1.5.6.	Toevallige onmogelijkheid tot uitvoering	174
1.5.7.	Verjaring	174
2.	Huren	176
2.1.	Definitie en soorten	177
2.2.	Algemeen huurrecht	179
2.2.1.	Verplichtingen van de verhuurder (art. 1719 e.v. B.W.)	180
2.2.1.1.	Leveren (art. 1720 B.W.)	180
2.2.1.2.	Onderhouden (art. 1720-1724 B.W.)	180
2.2.1.3.	Rustig genot vrijwaren (art. 1725-1727 B.W.)	181
2.2.2.	Verplichtingen huurder (art. 1728 e.v. B.W.)	182
2.2.2.1.	Gebruik als goede huisvader en volgens zijn bestemming	182
2.2.2.2.	Huurprijs betalen	183
2.2.3.	Andere bepalingen	185
2.2.3.1.	Brand (art. 1733 B.W.)	185
2.2.3.2.	Plaatsbeschrijving (art. 1730 B.W.)	186

2.2.3.3.	Voorrecht (art. 20, 1° Hypotheekwet, vroegere art. 2092-2203 B.W. – Wet 16 december 1851).	187
2.2.3.4.	Huuroverdracht en onderverhuring (art. 1717 B.W.)	187
2.2.3.5.	Eigendom van verhuurde goed wordt overgedragen	188
2.2.3.6.	Einde van de huur.	189
2.3.	De verhuring van woongelegenheden als hoofdverblijfplaats	189
2.3.1.	Definitie hoofdverblijfplaats (art. 1 Woninghuurwet)	191
2.3.2.	Duur en opzegging (art. 3 Woninghuurwet)	191
2.3.2.1.	Algemene regel	192
2.3.2.2.	Uitzondering: korte duur	194
2.3.2.3.	Uitzondering: langer dan negen jaar	194
2.3.3.	Aanpassing huurprijs en andere lasten (art. 5, 6 en 7 Woninghuurwet)	195
2.3.4.	Toestand van de woning (art. 2 Woninghuurwet)	196
2.3.4.1.	Federale regelgeving	197
2.3.4.2.	Vlaamse regelgeving	198
2.3.5.	Waarborg (art. 10 Woninghuurwet)	203
2.3.6.	Huuroverdracht (art. 4 Woninghuurwet)	204
2.3.7.	Nieuwe verhuurder via verkoop, schenking of erfenis (art. 9 Woninghuurwet)	205
2.3.8.	Bijzondere verlenging (art. 11 Woninghuurwet en art. 1759bis B.W.)	205
2.4.	Sociale huur	205
2.4.1.	Vlaanderen	207
2.4.1.1.	Voorwaarden voor toekenning van een woning	207
2.4.1.2.	Toewijzing van een woning	207
2.4.1.3.	Het typecontract	208
2.4.1.4.	De huurprijs	209
2.4.1.5.	Sancties	211
2.4.2.	Brussel	211
2.4.2.1.	Voorwaarden voor toekenning van een woning	212
2.4.2.2.	Toewijzing van een woning	213
2.4.2.3.	Het typecontract	213
2.4.2.4.	De huurprijs	214
2.4.2.5.	Sancties	215
3.	Kopen	216
3.1.	Koop/verkoop	216
3.1.1.	Definitie en algemene reglementering	216
3.1.2.	Beperkingen wat de personen betreft	217
3.1.3.	Rechten en plichten van koper en verkoper	217
3.1.3.1.	Verplichtingen van de verkoper	217
3.1.3.2.	Verplichtingen van de koper	220
3.1.4.	Wederinkoop en vernietiging van de koop wegens benadeling	220
4.	Consumptie – krediet – schulden	221
4.1.	Marktpraktijken en consumentenbescherming (handelspraktijken)	221
4.1.1.	Informatie van de markt	222

4.1.2.	Overeenkomsten met de consument.	223
4.1.3.	Verboden praktijken	226
4.1.4.	Beleidsinstrumenten.	227
4.2.	Kopen op krediet	229
4.2.1.	Definities en toepassingsgebied (art. 1-4)	229
4.2.2.	Promotie – Reclame	230
4.2.3.	Algemene verplichtingen	230
4.2.3.1.	Specifieke bescherming tijdens de looptijd van het krediet (art. 19-27)	232
4.2.3.2.	Onrechtmatige bedingen (art. 28-33)	233
4.2.3.3.	Zekerheidsteller en borg (art. 34-37)	233
4.2.3.4.	Toestaan van betalingsfaciliteiten (art. 38)	233
4.2.3.5.	Modaliteiten bij invordering (art. 39)	234
4.2.4.	Bijzondere regels met betrekking tot de soorten kredietvormen	234
4.2.4.1.	Verkoop op afbetaling (art. 40-46)	234
4.2.4.2.	Financieringshuur (leasing) (art. 47-54)	235
4.2.4.3.	Lening op afbetaling (art. 55-56)	236
4.2.4.4.	Kredietopeningen (art. 57-61)	236
4.2.5.	Andere bepalingen.	237
4.2.5.1.	Kredietbemiddeling (art. 62-67)	237
4.2.5.2.	Verwerking van persoonsgegevens (art. 68-71)	237
4.2.6.	Controle en toezicht	239
4.3.	Collectieve schuldenbemiddeling.	239
4.3.1.	Rechtsgrond	240
4.3.2.	Doelstelling en uitgangspunten (art. 1675/2 Ger.W.)	241
4.3.3.	De procedure	242
4.3.3.1.	Verzoekschrift (art. 1675/4 Ger.W.)	242
4.3.3.2.	Toelaatbaarheid en opstart (art. 1675/5-6-7-8-9 Ger.W.)	243
4.3.3.3.	Minimumleefgeld voor de schuldenaar	244
4.3.3.4.	Minnelijke aanzuiveringsregeling (art. 1675/10 Ger.W.)	245
4.3.3.5.	Gerechtelijke aanzuiveringsregeling (art. 1675/11-12-13 Ger.W.)	245
4.3.3.6.	Borgen (art. 1675/7 en 16bis Ger.W.)	246
4.3.3.7.	Herroeping (art. 1675/15 Ger.W.)	247
4.3.3.8.	De schuldbemiddelaar (art. 1675/17 Ger.W.)	247
4.3.4.	Besluit	248
5.	Onrechtmatige daad	250
5.1.	De algemene regel.	250
5.2.	De bijzondere gevallen	252
5.2.1.	Ouders (art. 1384, tweede lid B.W.)	252
5.2.2.	Werkgevers (art. 1384, derde lid B.W.)	254
5.2.3.	Leerkrachten en ambachtslui (art. 1384, vierde lid B.W.)	254
5.2.4.	Algemene bewaring (art. 1384, eerste lid B.W.)	255
5.2.5.	Dieren (art. 1385 B.W.)	256
5.2.6.	Gebouwen (art. 1386 B.W.)	257
5.2.7.	Schade door abnormalen (art. 1386bis B.W.)	257

INHOUDSTAFEL

5.3.	Andere visies met betrekking tot risico	258
5.3.1.	Geschapen risico	258
5.3.2.	Zwakke weggebruikers	259
5.3.3.	Aanvaard risico	261
5.4.	Verzekeren	261
5.4.1.	Familiale verzekering	261
5.4.2.	Andere B.A.-verzekeringen	262

Deel VI. Aspecten van het zakenrecht

J. Boonen

1.	Basisbeginselen zakenrecht	265
1.1.	Indeling der goederen	265
1.1.1.	Onroerende en roerende goederen	265
1.1.2.	Andere indelingen	266
1.2.	Eigendom (art. 544 B.W.)	267
1.2.1.	Definitie eigendom	267
1.2.2.	Eigendom - Bezit.	267
1.2.3.	Beperkingen van het eigendomsrecht.	268
1.2.3.1.	Burenhinder	268
1.2.3.2.	Erfdienstbaarheden	269
1.2.3.3.	Ruimtelijke ordening - Klassering - Vergunningen	270
1.2.3.4.	Onteigening	271
1.2.4.	Mede-eigendom.	271
1.3.	Vruchtgebruik	272
2.	Beslag	273
2.1.	Bewarend beslag.	273
2.2.	Uitvoerend beslag.	274
2.2.1.	Niet-beslagbare goederen	274
2.2.1.1.	Beperking van het beslag op het inkomen naar bedrag .	275
2.2.1.2.	Beperking van het beslag op het inkomen naar aard . .	276
2.2.1.3.	Beperking van het beslag op roerende goederen	276
2.2.2.	Uitvoering	277
2.2.2.1.	Minnelijke verkoop	277
2.2.2.2.	Bijzondere gevallen	278
2.2.3.	Revindicatie	279
2.2.4.	Loonoverdracht en delegatie.	279
2.3.	Besluit	279
3.	Hypotheek – Pand	281
3.1.	Hypotheek	281
3.1.1.	Contractuele hypotheek	282
3.1.2.	Wettelijke hypotheeken	282
3.1.3.	Uitwinning	283
3.1.4.	Zuivering	283
3.1.5.	Doorhaling	283
3.2.	Pand	284

Deel VII. Personen- en familierecht

*J. Boonen: 4, 5; K. Timmerman: 1; J. Vande Moortel: 2, 3, 9;
K. Vancorenland/K. Timmerman: 6, 7, 8*

1.	Persoon – rechtspersoon – rechtssubject – rechtsobject	287
1.1.	Persoon – rechtspersoon	287
1.2.	Rechtssubject – rechtsobject	287
2.	Beschermingsstatuten	288
2.1.	Rechts- en handelingsbekwaamheid	288
2.1.1.	Principiële bekwaamheid	288
2.1.2.	Bijstand en vertegenwoordiging	288
2.1.3.	Relatieve nietigheid	289
2.2.	De gerechtelijke beschermingsmaatregelen	290
2.2.1.	De verlengde minderjarigheid	290
2.2.1.1.	Toepassingsgebied	290
2.2.1.2.	Procedure	291
2.2.1.3.	Gevolgen	292
2.2.1.4.	Beëindiging van de beschermingsmaatregel	292
2.2.2.	De gerechtelijke onbekwaamverklaring	293
2.2.2.1.	Toepassingsgebied	293
2.2.2.2.	Procedure	293
2.2.2.3.	Gevolgen	294
2.2.2.4.	Beëindiging van de beschermingsmaatregel	295
2.2.3.	De bijstand van een gerechtelijk raadsman	295
2.2.3.1.	Toepassingsgebied	295
2.2.3.2.	Procedure	296
2.2.3.3.	Gevolgen	296
2.2.3.4.	Beëindiging van de rechtsmaatregel	297
2.2.4.	De aanstelling van een voorlopige bewindvoerder	297
2.2.4.1.	Voorgeschiedenis	297
2.2.4.2.	Toepassingsgebied	298
2.2.4.3.	Procedure	298
2.2.4.4.	Bevoegdheden en verplichtingen in hoofde van de voorlopig bewindvoerder	303
2.2.4.5.	De vergoeding van de voorlopig bewindvoerder	306
2.2.4.6.	Bekwaamheid	306
2.2.4.7.	De beëindiging van het voorlopig bewind	307
2.2.5.	Beschermingsmaatregelen binnen het huwelijksstelsel	307
2.2.6.	De gedwongen opname of verblijf	308
2.2.6.1.	Algemene principes	308
2.2.6.1.1.	Uitzonderingsmaatregel	308
2.2.6.1.2.	Gerechtelijke versus medische tussenkomst	309
2.2.6.1.3.	De draagwijdte van de maatregel is beperkt in de tijd	309

2.2.6.1.4.	Scheiding tussen persoon en goederen	310
2.2.6.2.	Toepassingsgebied	310
2.2.6.3.	Procedure	311
2.2.6.3.1.	Beslissing tot opname ter observatie	311
2.2.6.3.2.	Observatieprocedure	312
2.2.6.3.3.	De periode tot het verder verblijf	312
2.2.6.3.4.	De verpleging in een gezin	314
2.2.6.4.	De modaliteit van de gedwongen opname in een ziekenhuis	314
2.2.6.4.1.	De psychiatrische dienst	314
2.2.6.4.2.	Verantwoordelijkheden en toezicht	314
2.2.6.4.3.	Draagwijdte van de vrijheidsbeperking. . .	315
2.2.6.4.4.	Het vervoer	315
2.2.6.4.5.	De nazorg	315
2.2.6.4.6.	De overbrenging naar een andere dienst. . .	315
2.2.6.5.	De modaliteiten van de verpleging in een gezin	316
2.2.6.5.1.	De verantwoordelijken	316
2.2.6.5.2.	Mogelijkheden inzake gedwongen ambu- lante zorgverlening.	316
2.2.6.5.3.	Samenloop met een (gedwongen) opname in een psychiatrische dienst.	317
2.2.6.6.	Erkenning van de rechten van de geesteszieke onder beschermingsmaatregel	317
3.	Ontstaan van de persoon.	318
3.1.	Embryo, foetus en kunstmatige verwekking	318
3.2.	Aangifte van de geboorte	320
3.2.1.	Inleiding	320
3.2.2.	Kennisgeving van de geboorte	320
3.2.2.1.	Termijn	320
3.2.2.2.	Door wie?	320
3.2.2.3.	Vorm	321
3.2.2.4.	Sanctie	321
3.2.3.	Aangifte van de geboorte	321
3.2.3.1.	Termijn	321
3.2.3.2.	Door wie?	322
3.2.3.3.	Vorm	323
3.2.3.4.	Sanctie	323
3.3.	Afstamming	323
3.3.1.	Begrip	323
3.3.2.	Principe: gelijkheid tussen kinderen en gelijkheid tussen man en vrouw	324
3.3.3.	Wettelijke regeling.	325
3.3.4.	Vaststelling vóór het opmaken van de geboorteakte	326
3.3.4.1.	Moederlijke afstamming	326
3.3.4.2.	Vaderlijke afstamming	326
3.3.4.2.1.	Vaderschapsregel	326

3.3.4.2.2.	Door prenatale erkenning.	328
3.3.5.	Vaststelling van de afstamming bij het opmaken van de geboorteakte.	329
3.3.5.1.	Moederlijke afstamming	329
3.3.5.2.	Vaderlijke afstamming.	330
3.3.5.2.1.	Gemeenschappelijke verklaring	330
3.3.5.2.2.	Door erkenning.	330
3.3.6.	Vaststelling van de afstamming na het opmaken van de geboorteakte.	331
3.3.6.1.	Moederlijke afstamming	331
3.3.6.1.1.	Erkenning.	331
3.3.6.1.2.	Gerechtelijke vaststelling	332
3.3.6.2.	Vaderlijke afstamming.	334
3.3.6.2.1.	Erkenning.	334
3.3.6.2.2.	Gerechtelijke vaststelling	334
3.3.7.	Wijziging van de afstamming	336
3.3.7.1.	Moederlijke afstamming	336
3.3.7.1.1.	De moederlijke afstamming is vastgesteld door een geboorteakte	337
3.3.7.1.2.	De moederlijke afstamming is vastgesteld door een erkenning	337
3.3.7.1.3.	De moederlijke afstamming is gerechtelijk vastgesteld.	337
3.3.7.2.	Vaderlijke afstamming.	337
3.3.8.	De gevolgen van de afstamming	339
3.3.9.	Onderhoudsvordering tegen de waarschijnlijke vader	340
3.3.9.1.	Wanneer	340
3.3.9.2.	Termijn	340
3.3.9.3.	Procedure.	341
3.3.9.4.	Vaststelling afstamming?	341
3.4.	De adoptieve afstamming	341
3.4.1.	Begrippen.	341
3.4.2.	Algemene voorwaarden voor adoptie	344
3.4.3.	Beperking aan de adoptie.	344
3.4.4.	Leeftijdsvoorwaarden.	344
3.4.5.	Toestemmingsvereisten.	344
3.4.5.1.	Algemeen.	344
3.4.5.2.	Voorafgaandelijke procedure inzake toestemming	346
3.4.5.3.	Weigering van de toestemming door de ouders of de voogd	346
3.4.6.	Adoptieprocedure	346
3.4.7.	Enkele gevolgen van de adoptie	348
3.4.7.1.	Naam	348
3.4.7.2.	Voornaam	349
3.4.7.3.	Verwantschap.	349
3.4.7.4.	Erfrecht	349

3.4.8.	Verschilpunten tussen adoptie en volle adoptie.	349
3.4.9.	De interlandelijke adoptie	350
3.4.9.1.	Juridische basis en doel	350
3.4.9.2.	Principe	350
3.4.9.3.	Soorten	350
3.4.9.4.	Procedure tot vaststelling van geschiktheid voor adoptie van een kind dat in het buitenland verblijft	351
3.4.9.5.	De overbrenging van het kind naar België.	351
3.4.9.6.	De adoptieprocedure na het overbrengen van het kind naar België.	352
3.4.9.7.	De adoptie van een kind met gewone verblijfplaats in België.	352
3.5.	Nationaliteit.	352
3.5.1.	Begrip – Belang.	352
3.5.2.	Toekenning.	353
3.5.2.1.	Op grond van de nationaliteit van vader of moeder (art. 8 Wetboek van de Belgische Nationaliteit van 28 juni 1984, verder afgekort als W.B.N.).	353
3.5.2.2.	Op grond van adoptie (art. 9 W.B.N.)	354
3.5.2.3.	Op grond van geboorte in België	355
3.5.2.3.1.	Staatloze of apatride (art. 10, eerste/tweede lid W.B.N.)	355
3.5.2.3.2.	Vondeling (art. 10, derde lid W.B.N.)	355
3.5.2.3.3.	Migranten van de derde generatie: geen nationaliteitsverklaring (art. 11 W.B.N.)	355
3.5.2.3.4.	Migranten van de tweede generatie: nationaliteitsverklaring door de ouder(s) (art. 11bis W.B.N.)	356
3.5.3.	Verkrijging	357
3.5.3.1.	Nationaliteitsverklaring (art. 12bis W.B.N)	357
3.5.3.2.	De nationaliteitskeuze	359
3.5.3.2.1.	In welke gevallen?	359
3.5.3.2.2.	De procedure (art. 15 W.B.N.)	360
3.5.3.3.	De naturalisatie	361
3.5.3.3.1.	De voorwaarden (art. 19 W.B.N.)	361
3.5.3.3.2.	De procedure (art. 21 W.B.N.)	361
3.5.4.	De verkrijging van de Belgische nationaliteit (art. 24 W.B.N)	362
3.5.5.	Meervoudige nationaliteit.	362
3.5.6.	Verlies nationaliteit (art. 22 en 23 W.B.N.).	363
3.5.6.1.	Door verklaring van afstand	363
3.5.6.2.	Door adoptie	363
3.5.6.3.	Door geboorte in het buitenland gevolgd door langdurig verblijf in het buitenland	364
3.5.6.4.	Door vervallenverklaring	364
4.	Ouderlijke plichten en rechten	365
4.1.	Ouderlijke plichten	365

INHOUDSTAFEL

4.1.1.	Onderhoudsplicht van de ouders tegenover hun kinderen	365
4.1.1.1.	De basis	365
4.1.1.2.	Ouders wonen niet meer samen	366
4.1.2.	Ouderlijke aansprakelijkheid	370
4.1.3.	Respect	370
4.2.	Ouderlijke rechten	371
4.2.1.	Ouderlijk gezag	371
4.2.2.	Onderhoudsplicht van kinderen ten aanzien van hun ouders . . .	373
5.	Voogdij	374
5.1.	Openvallen van de voogdij (art. 389 B.W.)	375
5.2.	Organisatie van de voogdij	375
5.2.1.	De vrederechter	375
5.2.2.	De voogd	375
5.2.3.	De toeziende voogd	376
5.3.	Voogdijgezag	377
5.4.	Beheer van vermogen	377
5.5.	Controle van de voogdijorganen	378
5.6.	Bijzondere gevallen	378
5.7.	Einde voogdij	378
6.	Verwantschap en huwelijk	379
6.1.	Bloedverwantschap – Adoptieve verwantschap – Aanverwantschap . . .	379
6.2.	Het huwelijk	380
6.2.1.	Begrip	380
6.2.2.	De verloving	381
6.2.2.1.	Verbreking in abnormale, ongepaste omstandigheden . .	381
6.2.2.2.	Verbreking ongeacht de omstandigheden	381
6.2.3.	Het aangaan van het huwelijk	381
6.2.3.1.	Grondvereisten voor een geldig huwelijk	381
6.2.3.2.	Vormvereisten	385
6.2.3.3.	Het homohuwelijk	387
6.2.3.4.	Het huwelijk: nietig	389
6.2.4.	Gevolgen van het huwelijk	390
6.2.4.1.	De ontvoogding door huwelijk (wettelijke ontvoogding)	390
6.2.4.2.	Het primair stelsel	391
6.2.4.2.1.	Begrip	391
6.2.4.2.2.	Wederzijdse rechten en plichten van gehuwden	392
6.2.4.3.	Het secundair stelsel	400
6.2.4.3.1.	Vrije keuze van het huwelijksvermogensstelsel	401
6.2.4.3.2.	Vormvereisten	401
6.2.4.3.3.	Veranderlijkheid van het gekozen stelsel . .	402
6.2.4.3.4.	Het wettelijk stelsel: scheiding van goederen met gemeenschap van aanwinsten	402
6.2.4.3.5.	Andere stelsels	413
7.	Echtelijke moeilijkheden en echtscheiding	419

7.1.	Inleiding	419
7.2.	Rechterlijke tussenkomst zonder echtscheiding: de procedure dringende en voorlopige maatregelen	420
7.3.	De echtscheiding.	422
7.3.1.	Inleiding.	422
7.3.2.	De onherstelbare ontwrichting van het huwelijk	423
7.3.3.	Verloop procedure en rechtsmiddelen	426
7.3.3.1.	Bevoegdheid	426
7.3.3.2.	Inleiden van de echtscheiding	426
7.3.3.3.	Persoonlijke verschijning van de echtgenoten in raadkamer	426
7.3.3.4.	Bemiddeling	427
7.3.3.5.	Rechtsmiddelen.	427
7.3.3.6.	Overschrijving in de registers van de burgerlijke stand	427
7.3.3.7.	Gerechtskosten	428
7.3.4.	Voorlopige maatregelen	428
7.3.5.	Uitkering tot levensonderhoud na echtscheiding.	430
7.3.6.	Echtscheiding door onderlinge toestemming.	432
7.4.	Scheiding van tafel en bed	434
7.5.	De nieuwe gerechtelijke verdeling.	434
8.	Het ongehuwd samenwonen	436
8.1.	De wettelijke samenwoning	436
8.1.1.	Inleiding.	436
8.1.2.	Toepassingsgebied	436
8.1.3.	Vormvereisten	437
8.1.4.	Gevolgen van de wettelijke samenwoning: rechten en verplichtingen van de partijen	438
8.1.4.1.	Dwingend recht	438
8.1.4.2.	Aanvullend recht.	439
8.1.4.3.	Samenlevingsovereenkomst	441
8.1.5.	Geschillenregeling tijdens het samenwonen	442
8.1.5.1.	Welke maatregelen?.	443
8.1.5.2.	Geldingsduur van de maatregelen.	444
8.1.6.	Beëindiging van de wettelijke samenwoning	445
8.2.	De feitelijke samenwoning	446
8.2.1.	Vermogensrechtelijke aspecten	446
8.2.2.	Familierechtelijke aspecten	447
9.	Einde van de persoon	449
9.1.	Het begrip overlijden	449
9.2.	Formaliteiten bij een overlijden	449
9.2.1.	Formaliteiten met betrekking tot de burgerlijke stand.	449
9.2.1.1.	Aangifte van het overlijden	449
9.2.1.2.	Vaststellen van het overlijden	450
9.2.1.3.	Opmaken van de overlijdensakte	451
9.2.1.4.	Verlof tot begraving of crematie.	451
9.2.1.5.	Doodgeboren kinderen	451

INHOUDSTAFEL

9.2.2.	Regelen van de begrafenis	452
9.2.3.	Verwittigen van personen en instellingen	453
9.3.	Verschillende vormen van lijkbezorging	454
9.3.1.	Begraven van niet-verbrande lijken	454
9.3.2.	Crematie	454
9.4.	Statuut van het lijk	455
9.4.1.	Eerbied aan de overledene verschuldigd	455
9.4.2.	Afstaan van het lijk	456
9.4.3.	Afstaan van organen	456
9.4.4.	Lijkschouwing	458
9.5.	Verdeling van de nalatenschap	458
9.5.1.	Begrippen	458
9.5.1.1.	Aangifte van de nalatenschap – Successierechten	458
9.5.1.2.	Erfopvolging	459
9.5.1.2.1.	Wettelijke erfopvolging	459
9.5.1.2.2.	Testamentaire erfopvolging	460
9.5.1.3.	Begrippen binnen de wettelijke erfopvolging	460
9.5.1.3.1.	Lijn	460
9.5.1.3.2.	Orde	460
9.5.1.3.3.	Graad	461
9.5.1.3.4.	Plaatsvervulling	461
9.5.1.3.5.	Kloving	462
9.5.1.4.	Volle eigendom – Blote eigendom – Vruchtgebruik	462
9.5.1.4.1.	Volle eigendom	462
9.5.1.4.2.	Blote eigendom	462
9.5.1.4.3.	Vruchtgebruik	463
9.5.2.	Wettelijke erfopvolging	463
9.5.2.1.	Erfopvolging in neerdalende lijn	463
9.5.2.2.	Erfopvolging in opgaande lijn en in zijlijn	463
9.5.2.3.	Erfopvolging van de langstlevende echtgeno(o)t(e) en de langstlevende wettelijk samenwonende partner	465
9.5.2.3.1.	De langstlevende echtgenoot	466
9.5.2.3.2.	Erfrecht van de langstlevende echtgenoot	466
9.5.2.3.3.	Erfrecht van de langstlevende wettelijk samenwonende partner	466
9.5.3.	Testamentaire erfopvolging	467
9.5.3.1.	Wie kan een testament opmaken?	467
9.5.3.2.	Verschil tussen testament en schenking	467
9.5.3.3.	Inhoud van een testament: de legaten	468
9.5.3.3.1.	Algemeen legaat	468
9.5.3.3.2.	Legaat onder algemene titel	468
9.5.3.3.3.	Legaat onder bijzondere titel	468
9.5.3.3.4.	Belang van het onderscheid	468
9.5.3.4.	Vormvereisten	469

9.5.3.4.1.	Eigenhandig of holografisch testament. . . .	469
9.5.3.4.2.	Notarieel (authentiek of openbaar) testa- ment.	469
9.5.3.4.3.	Internationaal testament.	469
9.5.3.4.4.	Welke vorm is te verkiezen?	470
9.5.3.5.	Voorbehouden en beschikbaar gedeelte	470
9.5.3.5.1.	Afstammelingen.	470
9.5.3.5.2.	Ascendenten	471
9.5.3.5.3.	De overlevende echtgeno(o)t(e)	471
9.5.3.5.4.	Samenloop van erfgenamen met een voor- behouden deel	472
9.5.3.6.	Onterving.	474
9.5.3.7.	Kan een testament worden herroepen?	475
9.5.4.	Hoedanigheden vereist om te kunnen erven	476
9.5.5.	Suggestie – Captatie	476
9.5.6.	Aanvaarding en verwerping van nalatenschappen.	477
9.5.6.1.	Zuivere aanvaarding	478
9.5.6.2.	Verwerping.	478
9.5.6.3.	Aanvaarding onder voorrecht van boedelbeschrijving (of inventaris)	479

Deel VIII. Strafrecht

G. Decock

1.	Inleiding	483
1.1.	Waarom moet men straffen?	483
1.2.	Hoe moet men straffen?	483
2.	Het misdrijf	485
2.1.	Indeling van de misdrijven	485
2.2.	De kwalificatie	485
2.3.	De bestanddelen van het misdrijf	487
2.3.1.	Rechtvaardigingsgronden	487
2.3.1.1.	Wettelijk voorschrift of bevel van de overheid	487
2.3.1.2.	Wettige zelfverdediging	488
2.3.1.3.	Noodtoestand	488
2.3.1.4.	Toestemming van het slachtoffer	488
2.3.2.	Ontoerekenbaarheidsgronden	489
2.3.2.1.	Krankzinnigheid	489
2.3.2.2.	Overmacht	489
2.3.2.3.	Dwaling	490
2.3.2.4.	Minderjarigheid	490
2.4.	De strafbare poging en strafbare deelneming	491
3.	De straf	492
3.1.	De indeling van de straffen	492
3.1.1.	De hoofdstraffen	492
3.1.1.1.	Criminele straffen	492
3.1.1.2.	Correctionele straffen	492
3.1.1.3.	Politiestraffen	493
3.1.1.4.	Wettelijke bepalingen met betrekking tot de werkstraf	493
3.1.1.5.	Wettelijke bepalingen met betrekking tot de geldboete	494
3.1.2.	Bijkomende straffen	495
3.1.2.1.	De bijzondere verbeurdverklaring	495
3.1.2.2.	De ontzetting uit (bepaalde) burgerlijke en politieke rechten	496
3.1.2.3.	Afzetting	496
3.1.2.4.	Terbeschikkingstelling van de strafuitvoeringsrechtbank	496
3.1.2.5.	Publicatie van het vonnis of arrest	496
3.1.2.6.	Het verval van het recht tot sturen	496
3.1.2.7.	Beroepsverbod	497
3.1.3.	Andere gevolgen van straftoemeting	497
3.1.3.1.	Schadevergoeding	497
3.1.3.2.	Gerechtskosten	497
3.2.	Bijzondere criteria van straftoemeting	497
3.2.1.	Verzachtende omstandigheden	498
3.2.2.	Verschoningsgronden	498

3.2.2.1.	Strafverminderende verschoningsgronden	498
3.2.2.2.	Strafuitsluitende verschoningsgronden	499
3.2.3.	Verzwarende omstandigheden	499
3.2.4.	Wettelijke herhaling	500
4.	Het strafrechtsbedelingssysteem	501
4.1.	Het vooronderzoek	501
4.1.1.	De politie	501
4.1.2.	Openbaar ministerie	502
4.1.2.1.	Seponeren	502
4.1.2.2.	Minnelijke schikking	502
4.1.2.3.	Bemiddeling in strafzaken	503
4.1.2.4.	Herstelbemiddeling	504
4.1.2.5.	Dagvaarden	505
4.1.2.6.	Een opsporingsonderzoek gelasten	506
4.1.2.7.	Een gerechtelijk onderzoek vorderen	506
4.1.3.	De onderzoeksrechter	506
4.1.3.1.	Principes van het gerechtelijk vooronderzoek	507
4.1.3.2.	Onderzoeksverrichtingen	507
4.1.4.	De onderzoeksgerechten	508
4.1.5.	De voorlopige hechtenis	509
4.1.5.1.	De vrijheidsbeneming	509
4.1.5.2.	Het bevel tot aanhouding	510
4.1.5.3.	Verbod van vrij verkeer	510
4.1.5.4.	Handhaving van de voorlopige hechtenis	511
4.1.5.5.	Beroepsmogelijkheden	511
4.1.5.6.	Vrijheid onder voorwaarden	512
4.1.5.7.	Schadevergoeding	512
4.1.6.	De positie van het slachtoffer tijdens het vooronderzoek	513
4.2.	De straftoemeting	514
4.2.1.	Opschorting, uitstel en probatie	515
4.2.2.	Probatie	516
4.2.3.	Internering	517
4.2.4.	De positie van het slachtoffer bij het proces ten gronde	519
4.3.	De strafuitvoering	519
4.3.1.	De interne rechtspositie van de gedetineerde	520
4.3.2.	De externe rechtspositie van de gedetineerde	521
4.3.2.1.	De uitgaansvergunning	522
4.3.2.2.	Penitentiair verlof	523
4.3.2.3.	De onderbreking van de strafuitvoering	523
4.3.2.4.	De beperkte detentie	523
4.3.2.5.	Elektronisch toezicht	524
4.3.2.6.	De voorwaardelijke invrijheidstelling	524
4.3.2.7.	De voorlopige invrijheidstelling met het oog op verwijdering van het grondgebied of met het oog op overleving	526

INHOUDSTAFEL

4.3.2.8.	Follow-up en controle van de strafuitvoeringsmodaliteiten	526
4.3.2.9.	Niet-tenuitvoerlegging van korte gevangenisstraffen . . .	527
4.4.	Het strafeinde	528
4.4.1.	Genade	529
4.4.2.	Amnestie	529
4.4.3.	Uitwissing	529
4.4.4.	Eerherstel	530
4.4.5.	De verjaring	530

Deel IX. Geheimhoudingsplicht en privacy-wetgeving

Jan Vande Moortel

1.	Geheimhoudingsplicht.	535
1.1.	Inleiding	535
1.2.	Het wetsartikel	535
1.3.	Voor wie geldt de geheimhoudingsplicht?	536
1.4.	De geheimhouding geldt slechts voor geheimen waarvan men uit hoofde van zijn staat of beroep kennis heeft gekregen.	537
1.5.	Geheimen	541
1.5.1.	De wetgever/maatschappij	541
1.5.2.	De hulpvrager	542
1.5.3.	De welzijnswerker	544
1.6.	Samengevat	545
1.7.	Toepassing.	545
1.8.	Toevertrouwd.	547
1.9.	Bekendmaken	548
1.9.1.	Het meedelen van informatie aan de hulpvrager	548
1.9.2.	Meedelen van informatie aan een wettelijk vertegenwoordiger van de hulpvrager	548
1.9.3.	Aan een vertrouwenspersoon van de hulpvrager.	549
1.9.4.	Aan een collega – hulpverlener.	550
1.10.	Geen schending in geval van getuigenis in rechte.	550
1.11.	Geen schending in geval van wettelijk verplichte bekendmaking	552
1.12.	Besluit	556
2.	Privacy	558
2.1.	De persoonsgegevens	558
2.2.	De rechtsbescherming	558
2.3.	De verplichtingen van de welzijnswerker.	559
2.4.	Gevoelige gegevens	560
2.5.	De rechten van de cliënt omtrent wie er gegevens wordt verzameld	561

Deel X. Jeugdrecht

G. Decock

1.	Inleiding	565
2.	Een historische schets	567
2.1.	Inleiding	567
2.2.	De Wet op de kindbescherming van 15 mei 1912	567
2.3.	De Wet op de jeugdbescherming van 8 april 1965	569
2.4.	De Decreten inzake bijzondere jeugdbijstand van 4 april 1990	571
2.5.	Het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind	572
2.6.	De federale Jeugdwetten van 2006	573
2.7.	De integrale jeugdhulp in Vlaanderen	575
3.	Summier beeld van de huidige wettelijke situatie	577
3.1.	De integrale jeugdhulpverlening	578
3.2.	De comités voor bijzondere jeugdzorg	578
3.3.	De bemiddelingscommissie voor bijzondere jeugdbijstand	578
3.4.	De jeugdrechtbank	578
3.4.1.	Als misdrijf omschreven feiten	579
3.4.2.	Problematische opvoedingssituaties	579
3.4.3.	Maatregelen ten aanzien van de ouders	579
3.5.	De voorzieningen in de bijzondere jeugdbijstand	580
4.	De krachtlijnen van de bijzondere jeugdbijstand	581
4.1.	Uitdrukkelijke scheiding tussen vrijwillige hulp en gerechtelijke bescher- ming	581
4.2.	Het subsidiariteitsbeginsel	582
4.3.	Een rechtspositie voor minderjarigen	583
4.4.	De differentiatie van het hulpaanbod	584
4.5.	De gezinsgerichte werking	584
4.6.	De bescherming van de persoonlijke levenssfeer	584
5.	Krachtlijnen van de integrale jeugdhulp	586
5.1.	Inleiding	586
5.2.	Integrale jeugdhulp	587
5.3.	Modulering	587
5.4.	Rechtstreeks toegankelijke jeugdhulpverlening	588
5.5.	Niet-rechtstreeks toegankelijke hulpverlening	589
5.6.	Trajectbegeleiding	590
5.7.	Dwang	590
5.8.	Rechtspositie	591
6.	Krachtlijnen van de federale regelgeving	593
6.1.	De finaliteit van het optreden	593
6.2.	Beginselen van de rechtsbedeling ten aanzien van minderjarigen	594
6.3.	Het principe van de subsidiariteit	595

6.4.	Specialisatie	595
7.	De comités voor bijzondere jeugdzorg	596
7.1.	Hulp en bijstand in problematische opvoedingssituaties	596
7.2.	De taken van algemene preventie	600
8.	De bemiddelingscommissie	601
8.1.	De bemiddelingsverzoeken	602
8.1.1.	Het comité	602
8.1.2.	De ouders	603
8.1.3.	De minderjarige	603
8.1.4.	Parketmagistraten	603
8.1.5.	Hulpverleners	604
8.2.	De mogelijke beslissingen van de bemiddelingscommissie	604
9.	De jeugdrechtbank	606
9.1.	Problematische opvoedingssituaties	606
9.1.1.	De vorderingsmogelijkheden van het openbaar ministerie	606
9.1.2.	De pedagogische maatregelen	607
9.1.2.1.	Pedagogische richtlijn	607
9.1.2.2.	Ondertoezichtstelling	607
9.1.2.3.	Gezinsbegeleiding	607
9.1.2.4.	Opvoedend project	608
9.1.2.5.	Semi-residentiële voorziening	608
9.1.2.6.	Begeleid zelfstandig wonen	609
9.1.2.7.	Kamertraining	609
9.1.2.8.	Onthaal- en oriëntatiecentrum	610
9.1.2.9.	Observatiecentrum	610
9.1.2.10.	Pleeggezin	610
9.1.2.11.	Open inrichting	611
9.1.2.12.	Gesloten gemeenschapsinrichting	611
9.1.2.13.	Psychiatrische inrichting	612
9.1.3.	Voorlopige maatregelen	612
9.1.4.	De hoogdringendheid	612
9.2.	Maatregelen ten aanzien van de ouders	613
9.2.1.	De ontzetting uit het ouderlijk gezag	613
9.2.2.	Voogdij over de gezinsbijslagen	613
9.2.3.	De ouderstage	614
9.3.	Als misdrijf omschreven feiten	614
9.3.1.	De vorderingsmogelijkheden van het openbaar ministerie	614
9.3.2.	Herstelbemiddeling en herstelgericht groepsoverleg	615
9.3.3.	Het geschreven project	616
9.3.4.	De maatregelen ten gronde	616
9.3.4.1.	De berisping	616
9.3.4.2.	Ambulante maatregelen	616
9.3.4.3.	Plaatsingsmaatregelen	617
9.3.4.4.	Behoud in de leefomgeving mits voorwaarden	618
9.3.4.5.	Bijzondere bepalingen	618
9.3.5.	Voorlopige maatregelen	619

INHOUDSTAFEL

9.3.5.1.	Gesloten opvoedingsafdeling (art. 52 ^{quater})	619
9.3.5.2.	De voorlopige plaatsing in een federaal centrum	620
9.3.6.	De uithandengeving (art. 57 ^{bis})	620
9.3.7.	Noot: administratieve sancties	621
9.4.	Procedure en procedurele waarborgen	621
9.4.1.	Beperkte duur van de voorlopige maatregelen (art. 52 ^{bis})	622
9.4.2.	Het hoorrecht van de minderjarige (art. 52 ^{ter})	623
9.4.3.	De rechtsbijstand (art. 54 ^{bis})	623
9.5.	De sociale dienst bij de jeugdrechtbank	624
9.5.1.	De navorsingsopdrachten	625
9.5.2.	Opdrachten van sociale aard	625
9.5.3.	De overbrenging van de jongeren	626
9.5.4.	Controle op de uitvoering	626
9.5.5.	Organisatie en autonomie.	627
10.	De bijzondere jeugdbijstand voor meerderjarigen.	628
10.1.	Gedwongen verlenging.	628
10.2.	Vrijwillige verlenging	628
11.	De voorzieningen voor bijzondere jeugdbijstand	630
11.1.	De erkende voorzieningen	630
11.2.	De gemeenschapsinstellingen voor bijzondere jeugdbijstand.	632
11.3.	Voorzieningen gelijkgesteld met de erkende voorzieningen.	633
11.4.	De federale gesloten centra.	633
12.	Diverse themas.	634
12.1.	Beroepsgeheim en minderjarigen	634
12.2.	Het respect voor de overtuiging	636
12.3.	Klachtrecht en ombudsfuncties	636
Trefwoordenregister.		639